

Shymanska, V. (2016). Kontsepsiia formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku turystychnoho kompleksu Ukrainy protsesnoho typu [Concept of forming organizational and economic mechanism with Ukrainian tourist complex of the process type]. *Socio-Economic Problems and the State*. 14 (1), 160-170.

ISSN 2223-3822

DOI: 10.14254/2223-3822.2016.14-1.19

Концепція формування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України процесного типу

Вікторія Шиманська

Житомирська філія Київського інституту бізнесу та технологій,
вул. Комерційна, 2, м. Житомир, 10019, Україна
к.е.н., доц., кафедра менеджменту

Article history:

Received: March, 2016

1st Revision: April, 2016

Accepted: May, 2016

JEL classification:

O10

UDC:

338.48(075)

DOI:

10.14254/2223-3822.2016.14-1.19

Abstract: В статті деталізовано теоретико-концептуальні підходи до розв'язання науково-прикладного завдання щодо формування і реалізації дії організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу держави, що за результатами синхронного застосування принципів системного й процесного підходу до управління розвитком даної сфери економічної діяльності. Сформовано та обґрунтовано наукові засади розбудови дієвого організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу держави, формалізацію якого запропоновано здійснити за рахунок інкорпорації до поліфункціонального важеля трьох системоутворюючих регуляторів, а саме: нормативно-правового, організаційного, когнітивно-інформаційного. В статті розкрито та охарактеризовано сутність і зміст організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України. Підтверджено, що функціонування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу включатиме поєднання двох складових потенційно-факторної природи, а саме: організаційної та економічної.

Keywords: туристичний комплекс, механізм, організаційно-економічний механізм.

Шиманська В. Концепція формування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України процесного типу [Електронний ресурс] / Вікторія Шиманська // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2016. — Вип. 1 (14). — С. 160-170. — Режим доступу до журн.:

<http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2016/16svvupt.pdf>.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми

Визнаємо, що на сьогодні особливої актуальності набуває вивчення концептуальних підходів до формування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу з урахуванням європейських стандартів розвитку туризму, якості надання туристичних послуг. Тому, розкриття сутності організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу передбачає з'ясування значення складових цього поняття в розрізі його синтаксичних та семантичних (механізм, організаційно-економічний механізм) елементів, що і зумовлює актуальність дослідження.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій

Теоретичним та практичним питанням розвитку туристичної сфери та окремих сфер діяльності туристичного комплексу присвячені наукові роботи: М. Г. Бойко [5], А. А. Мазаракі [24], Г. І. Михайліченко [19], С. В. Мельниченко [17], Т. І. Ткаченко [23] та ін. Вагомий внесок у розв'язання завдань щодо формування дієвих технологій управління, реструктуризації та розбудови організаційно-економічних механізмів розвитку виробничо-господарських систем зроблено вченими-економістами: О. М. Алимовим [1], О. І. Амошею [2], В. М. Геєцем [22], Б. М. Данилишиним [9], В. В. Микитенко [18], Є. В. Хлобистовим [25] та ін. Проте, незважаючи на ґрунтовність попередніх наукових розробок та результативність провадження досліджень у даному напрямі розв'язання науково-прикладних проблем, залишається низка невирішених питань.

Саме тому, метою статті є розгляд питань питання щодо створення організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України (далі – ОЕМ_{РткУ}) та формування концепції реалізації його дій та інструментарію розвитку.

3. Основні результати дослідження

Як відомо, зміст економічної категорії «механізм» у перекладі з грецької «*mechane*» означає «зброя», «машина»; у першому визначенні – це послідовність станів, процесів, які визначають собою які-небудь дії, явища; у другому – система, пристрій, який визначає порядок якого-небудь виду діяльності. Термін «механізм» у вітчизняній науці почав широко використовуватися ще у ХХ ст. (60-ті роки). Зокрема, було введено поняття «господарський механізм економічної системи», в якому робився наголос на конкретній рушійній силі функціонування системи (деталізовано у праці [14]).

Однак, класична економічна теорія визначає «механізм» як систему прямих і опосередкованих взаємозв'язків між економічними явищами і процесами, насамперед між їх протилежними сторонами, а також й підсистемами і елементами економічних систем». Тобто механізм характеризується певною кінцевою множиною елементів та взаємозв'язків між ними, що відбувається за допомогою відповідних важелів системоутворюючих регуляторів (описано у джерелі [9]). При цьому, у "Великому тлумачному словнику сучасної української мови" поняття "механізм" визначається як внутрішня будова, система, сукупність станів і процесів, з яких складається звичайне явище (деталізовано у [6]). За визначенням І. Моргачова, як економічне явище "механізм" застосовується у чотирьох значеннях: "як сукупність цілеспрямованих впливів; як взаємозв'язок і взаємодія сукупності факторів; як комплекс послідовних заходів; як сукупність закономірних зв'язків і відносин" (викладено та обґрунтовано у науковій праці [20]). Проте, наразі, як відомо, більшість дослідників розглядають «механізм» як систему, в основу якої вкладають сукупність окремих елементів, таких як цілі, функції, принципи, методи, прийоми, інструменти і форми, які складають цілісну систему. Таким чином, підсумовуючи вище сказане, зазначимо, що на сьогодні науковцями активно досліджуються «організаційно-економічний», «економіко-фінансовий», «економіко-правовий», «економіко-організаційний», «організаційно-господарський», «економічний механізм» визначення та зміст яких трактуються по-різному (табл. 1).

У цьому контексті слід відзначити, що категорія «економічний механізм», широко використовують стосовно різних сфер господарювання та екологічних проблем.

Так, наприклад, найчастіше при забезпеченні економіки природокористування, застосовується редакція даної категорії в якості «економічного механізму надкористування» (В. С. Міщенко), «економічний механізм сталого водокористування» (Л. В. Левковська), «економічний механізм розвитку лісоресурсної сфери» (Я. В. Коваль, І. Я. Антоненко, І. А. Євтушенко), «економічний механізм регулювання аграрного природокористування» (О. Мордвінов) та ін. Однак, зауважимо, що ґрунтовним є визначення організаційно-економічного механізму за Л. Гурвіцом, Р. Майерсоном, Е. Маскіном - лауреатів Нобелівської премії з економіки (2007 р.) за «основоположний вклад у теорію дизайну економічних механізмів». Організаційно-економічний механізм учені розглядають як стратегічну гру на основі взаємодії економічних суб'єктів, опису того, як можуть діяти суб'єкти господарювання і відповідних результатів (викладено і деталізовано у науковій праці [12]). Зокрема, організаційно-економічний

механізм, за Л. Гурвіцом, задає множину виборів економічних суб'єктів, кожний із яких пов'язується з якимось результатом. У цьому сенсі механізм формує систему стимулів і наближається до поняття «економічний інститут». Цим учений намагається формалізувати поняття інституту на основі поняття організаційно-економічного механізму й усунути розрив між інституціональною теорією і теорією організаційно-економічного механізму.

Таблиця 1. Понятійно-категоріальне поле визначення сутності та функцій реалізації дії за економічним викладенням змісту поняття «механізм» за різними науково-методологічними підходами до його трактування *

Автор і джерело	Сутність та зміст дефініційного визначення
Економічний механізм	
І. С. Завадський [10]	складовий елемент господарського механізму, що включає економічні стимули (державні економічні стимули виробництва й матеріальні стимули праці) та важелі (планування, госпрозрахунок, фінансування, умови реалізації продукції, виробничо-технічне обслуговування, умови господарювання, різні ліміти, собівартість продукції, рентабельність виробництва тощо)
С. О. Воеводін [7]	інформаційне, ресурсне, і організаційне забезпечення
Є. В. Хлобистов [25]	комплекс організаційних, нормативних та правових заходів, спрямованих на оптимальну взаємодію економіки та навколишнього середовища по відношенню до людини.
Господарський механізм	
З. О. Арабянц [3]	комплекс органічно взаємозалежних форм, методів, засобів, структур, нормативів і інших важелів господарювання, призначених для реалізації задач і досягнення цілей виробничої системи.
Механізм управління	
А. А. Садеков [21]	система впливу на об'єкт управління з метою досягнення бажаного результату, як систему організації господарського процесу, що представлена комплексом факторів, що є взаємодоповнюючими і взаємозалежними та мають власні форми управлінського впливу
М. Г. Грещак [8]	механізм управління містить державно-правове та нормативне регулювання, ринковий механізм регулювання, внутрішній механізм регулювання окремих аспектів, механізм інформаційного забезпечення, методи управління та методи контролю
Організаційно-економічний механізм	
Г. В. Козаченко [13]	інструмент управління, що являє собою сукупність управлінських елементів і способів їхньої організаційної, інформаційної, мотиваційної та правової підтримки, шляхом використання яких з урахуванням особливостей діяльності підприємства забезпечується досягнення певної мети
І. П. Белая [4]	система формування цілей та стимулів, які дозволяють перетворювати у процесі трудової діяльності динаміку матеріальних та духовних потреб суспільства у динаміку засобів виробництва та кінцевих результатів виробництва, які направлені на повне та ефективно задоволення цих потреб
В. С. Кушнірук [15]	систему організаційних та економічних форм і методів ведення господарства, що спонукає до підвищення ефективності функціонування виробничих систем та спрямований на свідоме використання економічних законів і досягнення поставлених стратегічних цілей суб'єктами підприємницької діяльності
Ю. П. Лузан [16]	Спосіб забезпечення реалізації вимог об'єктивних законів у процесі суб'єктивної людської діяльності. (охоплює широкі надбудовні відносини (політичні, ідеологічні, морально-етичні, правові тощо), що активно впливають на базис)

* Систематизовано та узагальнено автором за результатами базових положень і концепцій, представлених у наукових працях [3-4, 7-8, 10, 13, 15-16, 21, 25]

Як відомо, організаційно-економічний механізм є способом забезпечення реалізації вимог об'єктивних законів у процесі суб'єктивної людської діяльності. Він задає правила економічної гри, орієнтуючи діяльність і поведінку господарюючих суб'єктів у напрямі реалізації визначених цілей. Очевидно, що організаційно-економічний механізм значно ширший за сферу дії економічних законів та конкретних форм їх прояву, оскільки, охоплює, крім базисних, і надбудовні відносини – політичні, ідеологічні, морально-етичні, правові й інші, що активно впливають на базис. У складі організаційно-

економічного механізму виділяються самостійними об'єктами такі сфери, як державно-правова, господарсько-правова, адміністративно-виконавча, державного і господарського управління, самоуправління, самоврядування та ін. Водночас, можна стверджувати, що кожна із цих сфер (систем чи підсистем економічної діяльності) має свій тип і структуру механізму. Оскільки, сформована природа механізму та умови його функціонування впливають з економічних інтересів різних соціальних груп як однієї з основних форм прояву виробничих відносин і забезпечення простору для суспільно-економічного поступу. Так, наприклад, цільова орієнтація економічного механізму та сукупність його важелів формується з урахуванням інтересів, впливу на них, управління інтересами та через інтереси, реалізації економічних інтересів, сукупність яких становить рушійну силу суспільного розвитку.

Проте, слід вказати і на те, що в умовах реалізації інтеграційного вибору в державі та намагання забезпечити сталий розвиток туристичного комплексу України (далі – ТКУ), розбудова та архітектура будь-якого типу механізму залежать від наявності ознак сталого розвитку в державі. Механізм повинен передбачати залучення трьох системоутворюючих регуляторів (тобто, ключових елементів – які репрезентують найдієвіші важелі впливу, а саме: нормативно-правового, організаційного, когнітивно-інформаційного), однак, сформованих за принципами реалізації процесного підходу до управління розвитком ТКУ. Відтак, визнаємо, що у цій площині, зарубіжні та вітчизняні науковці, наразі, у своїх дослідженнях із питань розвитку ТКУ, в основному, зосереджують увагу на розв'язанні окремих практичних проблем (фінансових, маркетингових, організаційних та ін.) і, як правило, розглядають проблемні питання в окремих секторах туристичного комплексу. Відтак, до теперішнього часу недостатньо обґрунтованими є методологічні засади формування цілісного механізму розвитку ТКУ. Таким чином, питання щодо формування і реалізації дії дієвого організаційно-економічного механізму розвитку ТКУ як соціо-еколого-економічної системи та розбудови суміжних для нього й окремих господарюючих суб'єктів є особливо актуальним для України у нових економічних умовах трансформації пріоритетів в процесі реструктуризації національної економіки, у тому числі на користь туризму та, відповідно, при реалізації інтеграційного вибору держави. Прогресивний розвиток, як ми вбачаємо, при цьому, визначиться характеристиками і параметрами управління розвитком об'єктів загальної системи, яка є предметом дослідження.

Відтак, вважаємо, що організаційно-економічний механізм розвитку туристичного комплексу України – це сукупність організаційних, еколого-економічних, техніко-технологічних, когнітивно-інформаційних, логістичних та методичних заходів, засобів і важелів організаційно-економічного характеру, реалізація дії яких провадиться за рахунок розбудови відповідного типу структур управління та залучення оптимізаційного складу системоутворюючих регуляторів, методів процесного управління задля прийняття раціональних управлінських рішень, які формують умови для забезпечення результативності функціонування ТКУ та його розвиток, що сприятиме досягненню очікуваних економічних, соціальних, екологічних, системно-універсальних та інших цілей туристично-рекреаційної діяльності в межах національного господарства.

З огляду на приведені вище дефініційне визначення, можна стверджувати, що, по-перше, функціонування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу (як і будь-якої природи системоутворюючого регулятора), включає поєднання двох складових потенційно-факторної природи, а саме: 1) організаційної, яка передбачає формування системи різних інститутів, що мають організаційний вплив на суб'єкти туристичної діяльності та суміжні сектори економіки; 2) економічної – податкова система, фінансова політика, інвестиційна діяльність тощо;

по-друге, вважаємо, що організаційно-економічний механізм розвитку ТКУ – є цілісним утворенням з чітко вираженою структурою – підсистемами, які її формують за двома базовими блоками (організаційним й економічним), між якими налагоджена система стійких взаємозалежностей. Тобто, у цьому випадку деструктивні трансформації однієї компоненти (підсистеми) спричиняє руйнування іншої і, як наслідок, усього механізму, і навпаки.

Звідси, оскільки, основним цільовим завданням формування та реалізації організаційно-економічного механізму розвитку ТКУ в умовах євроінтеграції є забезпечення якості надаваних послуг, конкурентоспроможності туристичного комплексу, поповнення бюджетів державного та місцевого рівнів, залучення зовнішніх інвестицій, підвищення попиту на туристичні послуги, збільшення зайнятості населення, забезпечення збереження природних, історико-культурних ресурсів та підвищення якості внутрішньої інфраструктури.

Пропонуємо на рис. 1, основні елементи авторської концепції формування організаційно-економічного механізму розвитку ТКУ процесного типу, в межах якого ідентифіковано та передбачено застосування кросінжинірингової технології задля забезпечення цілеорієнтованого розвитку даної сфери економічної діяльності в державі.

Процесний підхід до формування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України в контексті інтеграційного вибору держави

Розвиток туристичного комплексу повинен здійснюватися на основі процесного підходу, який включає в собі наступні етапи:

1) формування цілей розвитку ТК; 2) розробка термінологічно-понятійного апарату; 3) визначення структури ТК; 4) аналіз досвіду провідних туристичних країн світу з питань розвитку ТК; 5) побудова організаційно-економічного механізму розвитку ТК; 6) аналіз економічних, управлінських ресурсних проблем розвитку ТК; 7) обґрунтування необхідності реалізації концепції формування організаційно-економічного механізму розвитку ТК на основі кросінжинірингового підходу.

Концепція формування організаційно-економічного механізму розвитку ТК на основі кросінжинірингового підходу – це процес створення сприятливих умов розвитку окремих підкомплексів ТК, що забезпечує сталий розвиток національної економіки та проявляється у колективній участі держави і приватного сектору(ДПП) у реалізації окремих бізнес-процесів.

Основна мета: збільшення кількості туристів, які здійснюють подорожі в межах України, зокрема іноземців; створення нових робочих місць; збільшення обсягу наданих туристичних послуг; підвищення рівня ВВП; збільшення обсягу надходжень до бюджетів усіх рівнів від провадження туристичної діяльності.

Суб'єкти управління розвитком ТК

Органи державної (ВРУ, ВР АРК, КМУ, Міністерства інфраструктури, ДАУТК). регіональної та місцевої влади (місцеві державні адміністрації; органи місцевого самоврядування, неурядові інституції), громадські організації, що функціонують в сфері туризму (АЛТУ, ТАУ, Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму, ФСТ та ін.)

Об'єкти управління розвитком ТК

Готельне господарство, санаторно-курортний комплекс, ресторанне господарство, суб'єкти туристичної діяльності (туроператори, туристичні агенти, суб'єкти, що надають екскурсійні послуги, заклади культури, відпочинку та розваг, транспортні організації, лікувальні та культурні установи тощо. (обґрунтовано і доведено дисертантом у п. 1.1 та викладено у праці [125])

Етапи реалізації концепції формування організаційно-економічного механізму розвитку ТК України:

1. Інкорпорація організаційно-економічного механізму розвитку ТКУ до регуляторів європейської системи управління туристичною діяльністю задля підвищення якості послуг за використання кросінжинірингової технології раціоналізації бізнес-процесів;
2. Створення в межах сучасної системи державного управління, Національної туристичної організації з метою реалізації системи державно-приватного партнерства і забезпечення цілеорієнтованого розвитку ТКУ;
3. Інкорпорація нормативно-правового забезпечення розвитку ТКУ шляхом формування Туристичного кодексу України;
4. Забезпечення результативності організаційно-економічного механізму розвитку ТКУ за рахунок реструктуризації системи управління його розвитком.

Рис. 1. Домінанти концепції формування організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України в контексті євроінтеграції на основі процесного підходу з реалізації кросінжинірингової технології

З огляду на репрезентовані на рис. 1 домінанти концепції формування ОЕМ_{РТУ}, можна підтвердити, що побудований організаційно-економічний механізм розвитку ТКУ (рис. 2) повинен бути гнучким й адекватним до змін і темпів розвитку економіки держави в цілому, а також включати, у першу чергу:

- чітку систему принципів реалізації ОЕМ_{РТУ}, сформованих за використання вихідних положень процесного і системного підходу до провадження цілеорієнтованого управління розвитком ТКУ;
- специфічний склад інструментарію, методів, завдань та особливий комплекс функцій.

Поряд із вказаним, слід зауважити, що з підвищенням значення туристичної діяльності в економіці країни збільшується участь держави в управлінні туристичним комплексом.

В Україні туризм визнано одним з ключових секторів національної економіки, що регламентовано у низці нормативно-правових документів. Так, у ЗУ «Про туризм» зазначено, що держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку національної культури та економіки і створює сприятливі умови для туристичної діяльності (деталізовано у науковій праці [11]). Відповідно, реалізація цих завдань і вимагає особливих підходів до управління туристичними підприємствами. Сучасні умови розвитку світової глобалізованої економіки вимагають особливих підходів визначення структури їх організаційного забезпечення. Нагальним є засвідчити, що, зокрема,

- нормативно-правові елементи організаційно-економічного механізму розвитку ТКУ розробляються і впроваджуються центральними та місцевими органами влади і передбачають загальну організацію та правову регламентацію туристичної діяльності, створення сприятливого нормативно-правового поля для всіх суб'єктів туристичного комплексу;

– фінансово-кредитна та системно-універсальна політика організаційно-економічного механізму розвитку повинна спрямовуватися на створення сприятливого кредитного середовища для розвитку підприємницької діяльності через запровадження мікрокредитування, пільгового кредитування суб'єктів туристичного бізнесу, державне субсидювання, лізинг, тренінги з фінансово-кредитних питань для працівників туристичних підприємств;

- когнітивно-інформаційна компонента механізму дозволить за використання сформованого і розробленого прикладного інструментарію та, відповідно, визначеного складу інформативних засобів і архітектури комунікаційної системи управління в його межах, забезпечити результативність реалізації дії формалізованого у дослідженні ОЕМ_{РТУ}.

Проте, при розбудові концептуально-аналітичної моделі реалізації дії ОЕМ_{РТУ} слід передбачити і наступне: аспекти ідентифіковані за результатами вивчення й аналізу умов функціонування як НГ, у цілому, так і ТКУ, зокрема. А саме, для:

- гарантованої підтримки туристичних потоків в Україну та виконання господарських завдань ТКУ необхідно суттєво активізувати інформаційну діяльність щодо рекламування туристичного потенціалу підприємств у країні та за кордоном. Акцент належить спрямувати на рекламу унікальних природно-кліматичних ресурсів, екскурсійних програм, гостинності населення. При цьому, особлива увага повинна і буде зосереджуватись на розширенні екскурсійних, культурних, розважальних програм і заходів;

– забезпечення сталого розвитку туристичної сфери в умовах поглиблення відносин між Україною і ЄС, необхідне підвищення якості національних пропозицій до рівня міжнародних стандартів і розширення ринків збуту;

- одночасного виконання цих двох взаємозалежних завдань необхідним є суттєве державне фінансування / підтримка за двома напрямками: а) залучення туристів на вибраних цільових ринках (рекламно-інформаційна діяльність, зокрема виставкова, створення інформаційних центрів, створення національного туристичного інтернет-порталу); б) приведення національних нормативів, стандартів безпеки, якості товарів і послуг у відповідність до міжнародних.

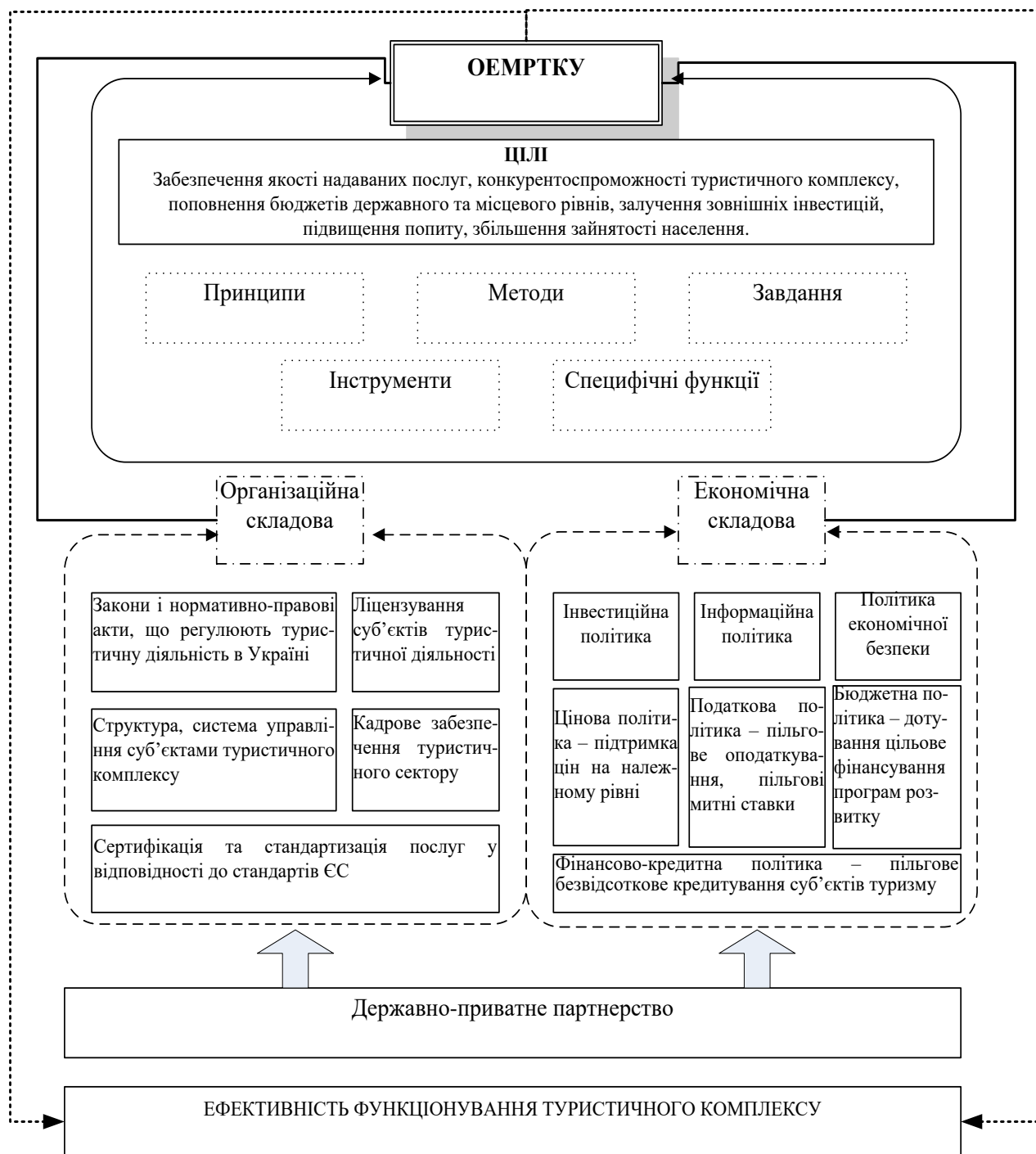

Рис. 2. Структура організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу України (розроблено автором)

При цьому, слід зважати і на те, що податкові інструменти передбачають оптимізацію кількості податків для підприємств туристичного комплексу, надання податкових пільг під конкретні проекти, які спрямовані на розв'язання регіональних і соціальних проблем, інвестування у туристичну діяльність. До них належать: податкове регулювання, оптимізація кількості і величини податків; створення сприятливих умов для залучення інвестицій підприємствами туристичного комплексу; бюджетне фінансування програм розвитку туризму; надання податкових пільг для розв'язання проблем соціального туризму.

4. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку

Отже, автором статті деталізовано теоретико-концептуальні підходи до розв'язання науково-прикладного завдання щодо формування і реалізації дії організаційно-економічного механізму розвитку

туристичного комплексу держави, що репрезентовано за результатами синхронного застосування принципів системного й процесного підходу до управління розвитком даної сфери економічної діяльності. Сформовано та обґрунтовано наукові засади розбудови дієвого організаційно-економічного механізму розвитку туристичного комплексу держави, формалізацію якого запропоновано здійснити за рахунок інкорпорації до поліфункціонального важеля трьох системоутворюючих регуляторів, а саме: нормативно-правового, організаційного, когнітивно-інформаційного.

Author details (in Russian)

Концепция формирования организационно-экономического механизма развития туристической комплекса Украины процессного типа

Виктория Шиманская

Житомирский филиал Киевского института бизнеса и технологий,
ул. Коммерческая, 2, г. Житомир, 10019, Украина
к.э.н., доц., кафедра менеджмента

Аннотация. В статье детализировано теоретико-концептуальные подходы к решению научно-прикладной задачи по формированию и реализации действия организационно-экономического механизма развития туристического комплекса страны, по результатам синхронного применения принципов системного и процессного подхода к управлению развитием данной сферы экономической деятельности. Сформирован и обоснован научные основы развития действенного организационно-экономического механизма развития туристического комплекса государства, формализацию которого предложено осуществить за счет инкорпорации в полифункциональном рычаге трех системообразующих регуляторов, а именно: нормативно-правового, организационного, когнитивно-информационного. В статье раскрыты и охарактеризованы сущность и содержание организационно-экономического механизма развития туристического комплекса Украины. Подтверждено, что функционирование организационно-экономического механизма развития туристического комплекса будет включать сочетание двух составляющих потенциально факторного природы, а именно: организационной и экономической.

Ключевые слова: туристический комплекс, механизм, организационно-экономический механизм

Author details (in English)

Concept of forming organizational and economic mechanism with Ukrainian tourist complex of the process type

Victoriia Shymanska

Zhytomyr branch of Kiev Institute of Business and Technology,
2, Commerciyna str, 10019, Zhytomir, Ukraine
Ph.D., Assoc. Prof.

Abstract. The article gives a detailed analysis of the theoretical and conceptual approaches used to solve the scientific-applied problem concerning forming and implementing the organizational and economic mechanism of state tourist complex development as a result of synchronic application of the principles of systemic and process approach to the management of the given sphere of economic activity. The scientific basis of the effectual development mechanisms of state tourist complex is formulated. The formalization of the process is offered to implement by means of incorporating to multifunctional lever three strategic regulators such as law, organizational and cognitive-informational. The essence and content of organizational and economic mechanisms of tourist complex development in Ukraine are characterized and underlined in the article. It is proved that business mechanisms of tourist complex development functioning will include two elements of potentially natural kind such as organizational and economic.

Keywords: tourist complex, mechanism, business mechanism.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://dx.doi.org/10.14254/2223-3822.2016.14-1.19>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Shymanska, V. (2016). Kontseptsiiia formuvannia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku turystychnoho kompleksu Ukrainy protsesnoho typu [Concept of forming organizational and economic mechanism with Ukrainian tourist complex of the process type]. *Socio-Economic Problems and the State*. 14 (1), 160-170. doi:10.14254/2223-3822.2016.14-1.19

Використана література

1. Алимов О. М. Наукові основи національної стратегії сталого розвитку України: Монографія [Текст] / [Алимов О. М., Драган І. В., Микитенко В. В. та ін./ за наук. ред. академіка НААН України, д.е.н., проф. М. А. Хвесика]; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». – К.: ДУ «ІЕПСР НАН України», 2013. – 45 с.
2. Амоша О. І. Структурні трансформації економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України: монографія / О. І. Амоша, М. Г. Білопольський, В. В. Микитенко та ін. – Інститут економіки промисловості НАН України, ТНЕУ МОНмолодьспорту України. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ МОНмолодьспорту України. 2011. – 848 с.
3. Арабянц З. О. Хозяйственный механизм предприятия в новых экономических условиях [текст] / З. А. Арабянц, Л. В. Берг, В. Г. Удодов. – Краснодар: Кн. изд-во, 1991. – 303 с.
4. Белая И. П. Концептуальная модель организационно-экономического механизма управления гибкостью производственных систем [Текст] / И. П. Белая, П. В. Егоров. // Вісник Донецького університету. Серія В: Економіка і право. – Донецьк: ДонНУ, 2004. – №2 – С. 7 – 16.
5. Бойко М. Г. Ціннісно орієнтоване управління в туризмі: монографія / М. Г. Бойко. – К.: Київ. нац. торг.-екон.ун-т, 2010.– 524 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2001.
7. Воеводін С. О. Экономический механизм управления промышленным производством. Методика и практика организации. – К.: Вища школа, 1991. – 159 с.
8. Грещак М. Г. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посіб. / М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова, О. С. Коцюба; за ред. М. Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2001. – 228 с.
9. Данилишин Б. М. Екологічна складова політики сталого розвитку: монографія / Б. М. Данилишин. – Донецьк: Юго-Восток, ЛТД, 2008. – 256 с.
10. Завадський Й. С. Управління сільськогосподарським виробництвом у системі АПК: [підручник] / Й. С. Завадський. – К.: Вища школа, 1992. – 367 с.
11. Закон України «Про туризм» від 18.11.2003 № 1282-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Измайлов С. Теория экономических механизмов (Нобелевская премия по экономике 2007 г.) / С. Измайлов, К. Сонин, М. Юдкевич // Вопросы экономики. – 2008. – № 1. – С. 5 – 27.
13. Козаченко Г. В. Організаційно-економічний механізм як інструмент управління підприємством [Текст] / Г. В. Козаченко // Економіка. Менеджмент. Підприємство. – 2003. – № 11.
14. Кравців В. С. Екологічна безпека як об'єкт регіональної політики [Текст] / В. С. Кравців // Регіональна економіка // науково-практичний журнал; Інститут регіональних досліджень НАН України – 1999. – № 1. – С. 124-134.
15. Кушнірук В. С. Організаційно-економічний механізм ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону: моногр. [Текст] / В. С. Кушнірук, О. Ю. Єрмаков, О. В. Шебаніна; за ред. проф. О. Ю. Єрмакова. – Миколаїв: МДАУ, 2009. – 232 с.
16. Лузан Ю. П. Організаційно-економічний механізм забезпечення розвитку агропромислового виробництва України: теоретично – методологічний аспект / Ю. П. Лузан // Економіка АПК. – 2011. – №2. – С. 3 – 12.
17. Мельниченко С. В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія практика: монографія. / С. В. Мельниченко. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т МОН України, 2007. – 493.
18. Микитенко В. В. Узгодження економічного зростання та соціального розвитку / [І. С. Гращенко, І. А. Ігнат'єва, В. В. Микитенко, Г. Г. Савина та ін. / за загальною ред. Г. Г. Савиною]. – Херсон, ХНТУ МОНмолодьспорту України, 2012. – 537 с.
19. Михайліченко Г. І. Інноваційний розвиток туризму: монографія / Г. І. Михайліченко – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. – 608 с.
20. Моргачов І. Організаційно-економічний механізм управління ефективною діяльністю проектних організацій [Текст] / І. Моргачов // Схід. – 2006. – № 5.
21. Садеков А. А. Управление предприятием в условиях кризиса: моногр. / А. А. Садеков, В. В. Цурик. – Донецьк: ДонГУЭТ, 2006. – 178 с.
22. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості: Національна доповідь / Геєць В. М., Лібанова Е. М., Жулинський М. Г., Микитенко В. В. та ін. // кер. авт. колективу Е. М. Лібанова / Інститут

демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.

23. Ткаченко Т. І., Соколова К. О. Теоретичні аспекти формування туристичного потенціалу підприємств [Текст] / Т. І. Ткаченко, К. О. Соколова // Вісник Маріупольського державного університету. – Серія: Економіка. – 2011. – Випуск 1. – С.107 – 112.
24. Туристські дестинації: теорія, управління, брендинг / за заг. редак. А. А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2013. – 367 с.
25. Хлобистов Є. В. Фінансові механізми екологічної політики [Текст]. Є. В. Хлобистов // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право): наук. журн. – Вип. 3-4 / голов. ред. О. П. Степанов – К.: НАНУ, 2004. – С. 744 – 752.

References

1. Alymov, O.M., Dragan, I.V., Mykytenko, V.V., & Khvesyuk, M. A. (2013). *Naukovi osnovy natsionalnoi stratehii staloho rozvytku Ukrainy: monohrafiia* [Scientific basis of national sustainable development strategies Ukraine: monograph]. State institution «Institute of Environmental Economics and Sustainable Development of NAS of Ukraine», Kyiv.
2. Amosha, O.I., Bikopolskyi ,M.G., & Mykytenko, V.V. (2011). *Strukturni transformacii ekonomiky: svitovyj dosvid, instytuty, stratehiji dlja Ukrainy: monohrafiia* [The structural transformation of the economy: international experience, institutions, strategies for Ukraine: monograph]. Institute of Industrial Economics of NAS of Ukraine, TSEU of MES of Ukraine. Ternopil: Economic thought of TSEU of MES of Ukraine.
3. Arabiants, Z.O., Berg, L.V., & Udodov, V.G. (1991). *Khozjajstvennyj mekhanyzm predprijatyja v novykh ekonomycheskykh uslovnykh* [The economic mechanism of enterprises in the new economy]. Krasnodar.
4. Belaya, I.P., & Egorov, P.V. (2004). *Konceptualnaja modelj orghanyzacyonno-ekonomycheskogho mekhanyzma upravlenija ghybkostiju proyzvodstvennykh system* [Conceptual model of organizational-economic mechanism of management of flexible production systems]. *Visnyk Doneckogho universytetu = Bulletin of Donetsk university*, Donetsk, DSU, 2, 7-16.
5. Boiko, M.G. (2010). *Cinnisno orijentovane upravlinnja v turyzmi: monohrafija* [Value-oriented management in tourism: monograph]. Kyiv, KNUET.
6. *Velykyj tlumachnyj slovnyk suchasnoji ukrajinskoji movy* [Great Dictionary of Modern Ukrainian]. (2001). Kyiv, Irpin: Perun.
7. Voevodin, S.O. (1991). *Ekonomycheskyj mekhanyzm upravlenija promyshlennym proyzvodstvom. Metodyka y praktyka orghanyzacyi* [Economic industrial management mechanism. Methodology and practice of the organization]. Kyiv, High school.
8. Hreschak, M.G., Grebeshkova, O.M., & Kotsyuba, O.S. (2001). *Vnutrishnij ekonomichnyj mekhanizm pidpryjemstva* [Domestic economic mechanism of enterprises]. Kyiv, KNEU.
9. Danylyshyn, B.M. (2008). *Ekologichna skladova polityky stalogho rozvytku: monohrafija* [The environmental component of sustainable development: monograph]. Donetsk, Ugo-Vostok LTD.
10. Zavadskyi, I.S. (1992). *Upravlinnja siljskoghospodarsyjnym vyrobnyctvom u systemi APK* [Managing agricultural production system AIC]. Kyiv, High school.
11. *Pro turyzm* [About tourism]. (2003). Zakon Ukrainy vid 18.11.2003 roku # 1282-IV. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua>.
12. Izmailov, S., Sonin, K., & Yudkevitch, M. (2008). *Teorija ekonomycheskikh mekhanizmov (Nobelevskaja premija po ekonomyke 2007 g.)* [The theory of economic mechanisms (the Nobel Prize in Economics 2007)]. *Voprosy ekonomiky = Economy issues*, 1, 5-27.
13. Kozachenko, G.V. (2003). *Orghanizaciyno-ekonomichnyy mekhanizm yak instrument upravlinnja pidpryjemstvom* [Organizational-economic mechanism as a management tool now]. *Ekonomika. Menedzhment. Pidpryjemstvo = Economy. Management. Enterprise*, 11.
14. Kravtsiv, V.S. (1999). *Ekologichna bezpeka yak ob'jekt rehionalnoji polityky* [Environmental safety as the object of regional policy]. *Rehionaljna ekonomika = Regional economy*, Institute of Regional Studies of NAS of Ukraine, 1, 124-134.
15. Kushniruk, V.S., Ermakov, O.Yu., & Shebanin, O.V. (2009). *Orghanizacijno-ekonomichnyj mekhanizm efektyvnogho vedennija sadivnyctva v aghrarnykh pidpryjemstvakh rehionu: monohrafija* [Organizational-economic mechanism of effective management of gardening in agricultural enterprises of the region: monograph]. Mykolaiv, MSAU.
16. Luzan, Yu.P. (2011). *Orghanizacijno-ekonominyj mekhanizm zabezpechennja rozvytku aghropromyslovogho vyrobnyctva Ukrainy: teoretychno-metodologichnyj aspekt* [Organizational-economic mechanism of ensuring the development of agricultural production in Ukraine: theoretical-methodological aspect]. *Ekonomika APK = Economy of AIC*, 2, 3-12.
17. Melnychenko, S.V. *Information Technologies in Tourism: theory, methodology, practice: a monograph* [Informacijni tekhnologiji v turyzmi: teorija, metodologija praktyka: monohrafija]. Kyiv, KNUET, 2007, 493.

18. Mykytenko, V.V., Hraschenko, I.S., Ignatieva, I.A., & Savina, H.H. (2012). *Uzgodzhennya ekonomichnoho zrostannya ta socialnoho rozvytku* [Reconciliation of economic growth and social development]. Kherson, KhNTU.
19. Mykhailichenko, G.I. (2012). *Innovatsiynyy rozvytok turyzmu: monohrafiya* [Innovative tourism development: monograph]. Kyiv, KNUET.
20. Morgachov, I. (2006). Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm upravlinnya efektyvnoyu diyalnistyu proektnykh orhanizatsiy [Organizational-economic mechanism of effective activity design organizations]. *Skhid = East*, 5.
21. Sadekov, A.A., & Tsuryk, V.V. (2006). *Upravlenie predpriiatiiem v usloviyakh krizisa: monohrafiya* [Operation of business in terms of crisis: monograph]. Donetsk, DSUET.
22. Geets, V.M., Libanova, E.M., Zhulynskyi, M.G., & Mykytenko, V.V. (2012). Sustainable human development: ensuring fairness: National Report [Stalyj ljuds'kyj rozvytok: zabezpechennja spravedlyvosti: Nacionaljna dopovidj]. Institute of Demography and Social Studies of M.V. Ptukha, Uman, «Visavi» Publ.
23. Tkachenko, T.I., & Sokolova K.O. (2011). Teoretychni aspekty formuvannya turystychnoho potencialu pidpryyemstv [Theoretical aspects of the tourism potential of enterprises]. *Visnyk Mariupol'skogo derzhavnogho universytetu = Herald of Mariupol State University*, 1, 107-112.
24. Mazaraki, A.A. (2013). *Turystski destynacii: teoriia, upravlinnia, brendynh* [Tourist destinations: theory, management, branding]. Kyiv, KNUET.
25. Khlobystov, E.V. (2004). Finansovi mekhanizmy ekolohichnoyi polityky [Financial mechanisms for environmental policy]. *Strateghiia rozvytku Ukrainy (ekonomika, sociologhiya, pravo): naukovyy zhurnal = Development strategy of Ukraine (economics, sociology, law): scientific journal*, 3-4, Kyiv, NAS of Ukraine, 744-752.

© 2016 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following terms:

Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.

You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.

No additional restrictions

You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

